

SÖZEL SUNUMLAR

KAMU KURUMLARININ YÜKLENİCİ İŞLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ DENETİMİ ve SORUMLULUKLARI

Ömer GÜLTEKİN¹, Can DEMİREL², İskender GÜMÜŞ³, Cem MISIRLI⁴

¹Kırklareli Üniversitesi, Lüleburgaz Meslek Yüksek Okulu, İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü Lüleburgaz, Kırklareli / Türkiye

²Kırklareli Üniversitesi, Pınarhisar Meslek Yüksek Okulu, İnşaat Bölümü Pınarhisar, Kırklareli / Türkiye

³Kırklareli Üniversitesi, İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Merkez, Kırklareli / Türkiye

⁴Trakya Üniversitesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi, Balkan Yerleşkesi Merkez, Edirne / Türkiye

Öz: Giriş: 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile birlikte birçok alanda düzenlemeler getirilmiştir. Bu düzenlemelerde alınacak önlemlerin işveren tarafından sağlanması gerektiği, işyerlerinde görevli İş Güvenliği Uzmanı ve İş Yeri Hekimlerinin alınacak önlemler konusunda işverene rehberlik edeceği açıkça belirtilmiştir. Sabit bir işyerinde, işyeri, çalışanlar ve alt işverenler için düzenlemeler açıkça ifade edilmiş iken, işyerinin bir yüklenici tarafından yapılan işlerinde bu sorumluluk ve yükümlülükler konusu çok tartışılmakla beraber net bir görüş bulunmamaktadır. Yüklenici aracılığıyla yapılan işlerin kamuda yapılması durumu mevzuat açıklarından kaynaklı olarak çok fazla sorun teşkil eden kısım olmuştur. **Amaç:** Kamu kurumlarının yüklenici tarafından yapılacak işlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda ön şartlarını belirleyerek, kendileri için yapılan işlerde yaşanan olumsuzlukların önüne geçebilmektir. **Kapsam:** Özellikle kamu kurumunun faal olduğu bölgede yapılan inşaat faaliyetleri olmakla beraber, kamu kurumu için yükleniciler tarafından yapılan tüm işlemleri için uygulanabilir. **Yöntem:** İş Sağlığı ve Güvenliği alanında bulunan mevzuat düzenlemeleri, İş Kanunu, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Yargıtay kararlarında iş ve işveren ilişkileri incelenerek bu alandaki sorumluluklar ve görevler belirlenmeye çalışılmıştır. **Bulgular:** Öncelikle bu hususta çok karıştırılan işveren, iş ilişkisi, işyeri, alt işverenlik ve yüklenici kavramlarının açıklanması uygun olacaktır. 4857 sayılı İş Kanunu 2.maddesinde “Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denir.” şeklinde tanımlanmıştır. “İşveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddî olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri” olarak nitelendirilmiş olup yine kanunun aynı maddesinde “Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran diğer işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişkiye asıl işveren-alt işveren ilişkisi denir.” denilmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere kurumun asıl işveren olarak sorumlu olabilmesi için işyerinin bir bölümünde işin gereği olarak kurulan bir ilişkisi olması gerekir. Yüklenici ve işleri için Yargıtay 9. Dairesinin 2016/21-796 esas sayılı kararında “Buna karşın bir işin bütünüyle bir işverene devri durumunda veya anahtar teslimi denilen biçimde işin verilmesi durumunda artık üst-alt işveren ilişkisi söz konusu olamaz.” şeklinde ifade edilmiştir.

SÖZEL SUNUMLAR

Sonuç: Bu yüzdendir ki kamu kurumların ihale veya doğrudan temin şekli ile anahtar teslim tabiri ile verilen işlerde işi yapan şirketin üstlendiği iş ile ilgili İş Sağlığı ve Güvenliği konularında herhangi bir sorumluluk ve yükümlülüğü bulunmamaktadır. Fakat herhangi bir nedenle kamu kuruma adına yüklendiği işi yaparken iş kazası meydana gelmesi durumunda kamu kurumu aleyhine basında çıkan haberler ve söylentiler neticesinde kurum itibarı zedelenmekte, özellikle üniversiteler gibi örnek kuruluşlarda bu olayların yaşanması toplumun kurumlara olan inanç ve güvenin zedelenmesine sebebiyet vermektedir. Bu sebeplerden, kamu kurumlarının yükleniciler tarafından yapılan işlerinde İş Sağlığı ve Güvenliğinin sağlanması ve yapılan işler boyunca herhangi bir iş kazasının yaşanmaması amacıyla ve kanunların uygulanması konusunda topluma ve özel sektöre örnek teşkil etmesi açısından yüklenici firmalara bu konuda taleplerini teknik şartnamelerde belirtmelidirler. Özel sektörde birçok şirketin uygulamış olduğu gibi, yüklenicilerin iş başında temin ve teslim etmesi gereken dokümanlardan çalışacak personellerin sağlık ve güvenlik (mesleki eğitim, mesleki yeterlilik, iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri vb) kayıtlarının incelenerek iş başı yapmasına karar verilmekle, işin yapım aşamasına ait risk değerlendirme çalışmaları ile inşaat işlerinde sağlık ve güvenlik planlarının iş başında hazırlandığı ve yapılacak işe uygunluğu kontrolleri yapılabilir. Ayrıca işi yapacak yüklenici firmanın İş Güvenliği Uzmanı ve İş yeri Hekimi atama kayıtlarının teknik şartname dosyasında bulundurulması ve yapılacak işe göre mevcut prosedürlerin uygulanması ve çalışma alanında uyulması gereken kurallar ile yasaklar konularında yüklenici işveren ve çalışanlarının işe başlamadan bilgilendirilmesi oluşabilecek olumsuzlukların önüne geçebilmek adına kurum ve kuruluşların atacağı adımlar olarak sayılabilir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Kurumları, Yüklenici Çalışmaları, İnşaat, Yapı, İş Sağlığı ve Güvenliği